

Gedolim and the Medinah

Shiur# 456 | Feb 17th 2024

עובדות והנהגות לבית בריסק

שני דברים פשוטים

פעם אמר מרן הגרי"ז זצ"ל כדלהלן:

"שני דברים הם פשוטים וברורים ללא כל ספק, האי, ציונות זה **עבודה זרה**... והבי, שכל יהודי שגר בארץ ישראל נכשל בציונות..."
[דברים הידועים מבית בריסק, מפני השמועה]

הרגעתם אותי

שמעתי מחכם אחד שליט"א:

פעם פגש מרן הגרי"ז זצ"ל את בנו של מרן הגרי"י אברמסקי זצ"ל, ושאלו לשלום אביו הגאון רבי יחזקאל, והשיב לו, שבי"ה שלומו בסדר...

אמר לו מרן הגרי"ז "האסט מיר בארוהיגט" ... ["הרגעת אותי"...] כיון שחשבתי שהציונים כבר התחילו לתלות את הרבנים... [כדי שלא יעמדו בדרכם הנלוזה] ומסתמא יתלו לפי סדר האי ב'... וא"כ אביך צריך להיות מן הראשונים... אבל עכשיו שאתה אומר לי שהוא עוד יושב במנוחה, א"כ אני רגוע, כי עד שיגיעו אלי יקח עוד זמן...

פעם אמר מרן הגרי"ז זצ"ל, כי מרן הגרי"ח מוואלוז'ין זצ"ל אמר בעת הקמת הישיבה, כי ישיבה נבנית על ג' היסודות, "תורה", "**עבודה**" "גמילות חסדים". וכל דבר ודבר נבנה על יסודותיו.

והנה המדינה נוסדה ונבנתה על שלוש יסודות ההפכיים, "**עבודה זרה**" "גילוי עריות" "שפיכות דמים", וממילא אין כל פלא על התוצאות שיוצאות מיסודות כאלו...

וכמה פעמים הזהיר את אנשי "הנטורי קרתא" מפני עריכת הפגנות ללא רשיון, בהטיחו בפניהם את האשמה, "האם ברוסיה ובאירופה גם הייתם יוצאים להפגנות נגד השלטונות? – ודאי שלא! הייתם חוששים, ובצדק – לפיקוח נפשות, זאת מחשש שהשלטון העוין עלול לנקוט בפעולות של שפיכות דמים ממש..."

ואילו כאן אינכם לוקחים זאת בחשבון, כי עמוק עמוק בתוך ליבכם אתם מרגישים שבכל זאת ינהגו עימכם כיהודים, ולא ירעו לנו עד כדי כך... ולפניי אינכם מרגישים באמת שפורקי העול חשודים על כל התורה, וכפי שאמר האבא זצ"ל שחשודים הם גם על שפיכות דמים... ובלא משים אתם מלמדים זכות עליהם, ועל כן **ציונים** אתם!"

[שמעתי ממו"ר הגרמ"ד הלוי סאלאוויציק שליט"א]

לה: כיצד מברכין פרק ששי ברכות

כאן לאחר ברכה. וכן **צפ"ל כתבי (שם ד' קט.)** אמרנו כשהיו מנחיים השולחן היו אומרים לה' הארץ ומלואה וכשהיו מסלקין השולחן היו אומרים השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם: **כאן** בזמן שישראל עושים רצונו של מקום שנאמר^א ואספת דגנך. וא"ת והא לקמן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום מוקמי' ליה. וי"ל דמיידי דלא שעושים רצונו אכל אין עושים רצונו כ"כ דלינס דקדיקס גמורים^ב ועוד י"ל דפליג ליה אהא דלקמן שכל לפרש מה בין עושים ואין עושים והכל בעושים^ג ואין עושים כי הדדי (ה) מינהו:

ומתטיא: בזמן שעושים רצונו. הדגן שלהם. וכשאין עושים רצונו טוטלו ומראה להם שהוא שלו: דברים בכתבן. שלא יעסוק דרך ארץ: הנהג בהם. עם דברי תורה: מנהג דרך ארץ. שחס מצא ליד לורך הנצרות סופך ליצטל מדברי תורה: אפשר. בתמיה אפשר לדברך: ביומי ניסן. ימי הקציר: ביומי תשרי. דריכת הגמות והבדים: דרך טרקסטון. דרך שערי החצר והבית: פני הבית. פתח מניסה וילאה: אין הטב"ח מתחייב במעשר. מן התורה אכל אכילת קבע אסור לאכול מדרכן: זית אקרי. והוא ליה^ד טרא פרי הפרי שהפרי קרוי זית ואין זו צריאת שמים כי צידי אדם היא צריאה זו אכל גבי גפן הגפן היא העץ והענבים הם פרי הגפן: חמרא זיין. להכי חשיב לקבע לו ברכה לעצמו: ואמר רב הונא. הא דקמי מותר במים ובמלח ואסור בשאר אוכלין ומשקין לאו באומר קונס מזון עלי דאין מזון אלא מה' מיני דגן חטין ושעורין וכוסמין ושזבלת שועל ושיפון^ה אלא באומר כל הון עלי קונס וכל מיילי נהי דלא אקרו מזון מיהו מין זיני צר ממיס ומלח אלא ממשחא זיין: סעיד. חשיב טפי ממזון^ו: והבתיב זיין ישמח^ז אבב אנוש. וסיפא דהרא ולחם לצד אנוש יסעד משמח

כאן לאחר ברכה א"ר חנינא בר פפא כל הנהגה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גזל להקב"ה וכנסת ישראל שנא'^א גזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנא'^ב הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא'^ג שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מא' חבר הוא לאיש משחית א"ר חנינא בר פפא חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים: ר' חנינא בר פפא רמי כתיב^ד ולקחתי דגני בעתו וגו' וכתיב^ה ואספת דגנך וגו'^ו ל"ק כאן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום ת"ר^ז ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנא'^ח לא ימוש ספר התורה הזה מפך יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל ר"ש בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ורש בשעת דרישה וזורע בשעת הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא'^ט ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא'^י ועבדת את אויביך וגו' אמר אבי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלחה בידן כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן א"ל רבא לרבנן במטותא מיניכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחוו קמאי כי הויכי דלא תפרדו במוזוניכו כולא שחא: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום רבי

כאן וא"ת והא לקמן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום מוקמי' ליה. וי"ל דמיידי דלא שעושים רצונו אכל אין עושים רצונו כ"כ דלינס דקדיקס גמורים^ב ועוד י"ל דפליג ליה אהא דלקמן שכל לפרש מה בין עושים ואין עושים והכל בעושים^ג ואין עושים כי הדדי (ה) מינהו: **דרך** טרקסטון. פירש"י^א היינו דאורייתא אכל מדרכן גם חצר קובעת כדמשמע צפ"ל יולא דופן (נה ד' מ:): איהו חצר שחייב צמעש וכו' וכן מוכח צפ"ל המציא (צפה ד' לה).^ב

טובא גיר. מכאן משמע שאסור לשמות יין בערב פסח מן המנח' ולמעלה^א ואם רוצה לשמו' לריך לשמות הרבה דטובא מגרר גריר: לא

צט:

שתי הלחם פרק אחד עשר מנחות

ומסכת תמיד מימי לה בפרק לא
 היו סופחים (דף נה:) אחד של
 כסף ואחד של זהב בשולחנות של
 אולם ואין לזכות דרוזה לומר דכי
 היכי דליכא נס אלחם ה"ג אלחרים
 דלס כן הוה ליה לאימיו מתני'
 דמסכת אבות (פ"ה מ"ה) לא הסריח
 בשר הקודש מעולם וקונטו' משמע
 כגורסא גמתני' דהכא של שיש
 ויגמ' צברייתא של כסף ופי' שס
 בקונטרס גממא דהאי דקרי לה
 צברייתא כסף היא צרייתא דשקלים
 ופלוגתא דתנאי היא והא דפריך
 ממסכת תמיד (דף נה:) מכדי אין
 עניות במקום עשירות אמאי עבדי
 דשיש יעמדו דכסף וזהבא ומשני
 ר' שמואל בר רב יחאק מפני שמרתיח
 אכילתו פריך ור' שמואל בר רב
 יחאק לטעמיה דחייש להכי ממסכת
 שקלים (דף נה:): **מדרו** "מורד
 חכמת יונת. חומה וכו' לא היה יודע
 דגורו עליה ולעיל פירשתי ברש
 רפ' שמעאל (דף פד: ד"ה אהר):
לא יהו ע"ך חובה. כאלס שיש
 לו חוב ואומר מתי אפרעו
 ואפרעו כן לא יאמר אשנה פרק
 אחד ואפרעו שאי אהר רשאי לפטור
 את עמך מהן כן פירש בקונטרס
 עוד יש לפרש לא יהו עלך חובה
 שלא תעסוק אלס מהן ואי אהר רשאי
 לפטור עמך מהן שלא תעסוק
 מהן כלל אלס יפה תלמוד תורה
 עס דרך ארץ אי נמי לא יהו עלך
 חוב ללמוד כל התורה כדמק' ממסכת
 אבות (פ"ג מ"ג) לא עלך המלאכה
 לגמור ולא אהר כן חזינן ליטול:
 ששואלך

משחמרת וכל שאינו משומר את החורה אין
 נשמתו משחמרת תנא דבי רבי ישמעאל
 מושל "לאדם שמוסר צפור דרור לעבדו אמר
 כמדומה אתה שאם אתה מאבדה שאני
 נוטל ממך איסר בדמיה נשמתך אני נוטל
 ממך: **מתני'** "שני "שולחנות היו באולם
 מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד
 של זהב על של שייש נותנים לחם הפנים
 בכניסתו ועל של זהב ביציאתו "שמעלין
 בקודש ולא מורידין ואחד של זהב מבפנים
 שעליו לחם הפנים תמיד "וארבעה כהנים
 נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם
 שני בויכין וארבעה מקדימין לפניהם שנים
 ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בויכין
 המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום
 והמוציאין עומדים בדרום ופניהם בצפון
 אלו מושכין ואלו מניחין ומפחו של זה
 "כנגד מפחו של זה שנאמר "לפני תמיד
 ר' יוסי אומר אפי' אלו נוטלין ואלו מניחין
 אף "היא היתה תמיד "יצאו ונתנום על
 "והחלות מתחלקות לכהנים "חל יום כיפורים
 להיות בשבת החלות מתחלקות לערב חל
 להיות בערב שבת "שעיר של יום הכפורים
 נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא
 חי מפני שדעתן יפה: **גמ'** "תנא רבי יוסי
 אומר אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר
 את החדשה ערבית אין בכך כלום אלא מה
 אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן בלא
 לחם א"ר אמי מדבריו של ר' יוסי נלמוד
 אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות
 "לא ימוש (את) ספר התורה הזה מפך "אמר רבי יוחנן משום ר' שון בן יוחי
 "אפי' לא קרא אדם אלא קריה שמעו שחרית וערבית קיים לא ימוש ודבר זה
 אסור לאומרו ובא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ "שאל בן אהותו של ר'
 ישמעאל את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונת קרא עליו המוקרא הזה
 לא ימוש ספר התורה הזה מפך והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה
 ולמוד בה חכמת יונת ופליגא דר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן פסוק זה אינו לא
 חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב"ה את יהושע שדברי תורה הביבים עליו ביותר שנאמר "ומשרתו יהושע
 בן נון נער לא ימוש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך הביבין עלך דברי תורה לא ימוש
 ספר התורה הזה מפך תנא דבי ר' ישמעאל דברי תורה לא יהו עלך חובה ואי אתה רשאי לפטור עצמך
 מהן אמר חזקיה מאי דכתיב "ואף הסיתך מפי צד רחב לא מוצק תחתיה בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך

בלילה: מדבריו של רבי יוסי. דלמר
 מסוס דעמד היסן שחרית מעט בשלחן
 והמדת ערבית מעט קרי ליה תמיד
 שנת מינה אפי' לא שנה אדם אלס
 פרק אחד וכו': אסור "אומרו.
 שלא יאמר בקריה שמע סגי ולא
 ירגיל ציו לתלמוד תורה: מצוה
 "אומרו בו. דסבר משוס קריה שמע
 נוטל שכן גדול כהי כי אז תלליח את
 דרכך אס היה עוסק כל היום כ"ש
 ששכרו גדול ומרגיל את ציו לתלמוד
 תורה. ל"א סגרי הק' רבנן דמני
 פטרי נפשיהו בקריה שמע ויתני
 כולי יומא וגרסי שמע מינה שכן גדול
 יס: צא ובדוק בו. (ג) דבר שלא
 יהא בעולם: ופליגא. הא דר'
 ישמעאל דלמר חובה ללמוד כל היום:
 ב"ך כך הביבין בו "לא ימוש. הנטיסו
 שלא תשכח מורחמו ממנו: "לא יהיו
 ע"ך חובה. כאלס שיש "לו חוב
 ואומר מתי אפרעו ואפרעו כן
 לא יאמר אדם אשנה פרק אחד
 ואפרעו שאי אהר רשאי לפטור עמך
 מהן: הסמת אדם אינה אלס לרעה
 כמו (דמ"ג י) כי יסיתך אחיך כן
 אמך וגו': ואף הפיתך. הקב"ה
 ללמוד תורה כדי ליגלל מניהגס:
 שפיה צד. ולמה פיה צד שיהא
 עשנה לצד נמוכה ולא ילא חוק
 כדי שדונו רשעים בלס ובעשן:
 "העטיק. הרחיב כיון שגל לעומק
 מיד מרחיב ויגיהגס משתעי דריסיה
 דקרא כי ערוך מאתמול תפתה:
 למך

תוספות ר' פרק ברכות ו יהודה חסיד

ואספת דגך נסוג צהן מלוח דרך ארץ. ר"ת סיס
 מפרש דדרך ארץ קצע יוחר מתלמוד תורה
 מדתקן במס' אבות יפה התמוד תורה עס דרך ארץ
 שדרך ארץ עיקר, כדדייק, כן בינמות פ' כחולך מדקתגו

Riddles of the Week

#1

רש"י פרשת תרומה פרק כה פסוק ב

ויקחו לי תרומה לי לשמי.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד ב

דאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה.

#2

תלמוד בבלי מסכת שבת דף צב עמוד א

אמר רבי אלעזר: המוציא משאוי למעלה מעשרה טפחים - חייב, שכן משא בני קהת. ומשא בני קהת מנלן - דכתיב: על המשכן ועל המזבח סביב, מקיש מזבח למשכן; מה משכן עשר אמות - אף מזבח עשר אמות. ומשכן גופיה מנלן? - דכתיב עשר אמות ארך הקרש וכתוב ויפרש את האהל על המשכן. ואמר רב: משה רבינו פרשו, מכאן אתה למד: גובהן של לויים עשר אמות. וגמירי, דכל טונא דמידלי במוטות - תילתא מלעיל, ותרי תילתי מלתחת - אישתכח דהוה מידלי טובא. ואיבעית אימא - מארון. דאמר מר: ארון תשעה, וכפורת טפח - הרי כאן עשרה. וגמירי, דכל טונא דמידלי במוטות - תילתא מלעיל ותרי תילתי מלרע, אישתכח דלמעלה מעשרה הוה קאי. - וליגמר ממשה? - דילמא משה שאני, דאמר מר: אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף צד עמוד א

המוציא בהמה חיה ועוף לרשות הרבים, בין חיין ובין שחוטין - חייב. רבי נתן אומר: על שחוטין חייב, ועל חיין פטור, שהחי נושא את עצמו.